

Drahos Istvánné
(1934–2008)

Drahos Istvánné Márton Katalin ötgyermekes tanító családban született Sátoraljaújhelyen, 1934-ben. Középiskolai tanulmányait a fővárosban végezte, majd 1955-ben az Apáczai Csere János Pedagógiai Főiskola könyvtár szakán szerzett oklevelet. Férje, Drahos István a Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem professzora volt.

Drahos Katalin könyvtáros pályafutása a miskolci Megyei Könyvtárban kezdődött, 1960-tól a Nehézipari Műszaki Egyetem könyvtárában folytatódott, ahol 1971-től osztályvezetői beosztásban dolgozott. 1975-ben nevezték ki a könyvtár igazgatóhelyettesévé, emellett a Nehézipari Műszaki Egyetem Egyetemtörténeti Bizottságának teendőit is ellátta.

1982-től kezdve dolgozott Szentendrén, ahol a Pest Megyei Könyvtár módszertani osztályának munkatársa volt; 1987-től 1989. évi nyugdíjazásáig – rövid ideig, de igen aktívan – igazgatóhelyettesi beosztásban szolgálta Pest megye könyvtárügyét. 2008. január 16-án otthonában érte a halál.

* * *

Életút és búcsú

Abban a szerencsében részesültem, hogy vele dolgozhattam több, mint tíz éven át. Hatan alkottuk a Pest Megyei Könyvtár módszertani osztályát. Kati egy hónappal korábban, 1982 augusztusában került a „céghez”, és kezdettől fogva valami megfoghatatlan nyugalmat és biztonságérzetet árasztott maga körül.

Ahogy megismertem, az első pillanattól kezdve úgy éreztem, jól esik vele, mellette lenni. Gyakorlatilag mellette „nőttem fel”. Figyeltem és tanultam, hogyan viselkedik, beszél az emberekkel. Amit tőle láttam, minta marad egész életemben. Kati nemcsak volt, ő *ott volt*; hiába akart a háttérben maradni, egyszerű munkatársként dolgozni. Lénye, személyisége kiemelte a többiek közül. Mély emberi bölcsessége minden szavából, mozdulatából sugárzott. Nála jobban, azt hiszem, kevesen ismerték az embereket. Ezt a képességét azonban soha nem ellenük, hanem mindig az érdekükben használta fel. Olyan érzelmeket váltott ki, olyan dolgokat tudott kihozni belőlük, pusztán azzal, hogy hitt bennük, amit még maguk sem gondoltak volna. Mélységes tisztelettel és alázattal közeledett mindenkihez. Tisztelte az embert, a személyiséget – ezzel is segítve önmaguk vállalását. Úgy gondolom, ez a legtöbb, amit egy ember a társaiért tehet.

Tudásával – amely mind emberi, mind szakmai szempontból rendkívüli volt – sohasem kérkedett. Mégis mindenki hallgatott rá, és szívesen fordult hozzá ta-

nácsért. Tudta, kinek és hogyan kell segíteni, de tudta azt is, mikor kell visszavonulni annak érdekében, hogy a másik fél megőrizhesse emberi méltóságát, magába vetett hitét. Soha senkit nem hagyott magára, ha úgy érezte, hogy szükség van rá.

Nyugdíjba vonulása után életét a családjának, gyermekeinek és unokáinak szentelte. A szakma és a világ dolgai iránt mindvégig nyitott, érdeklődő maradt. Szívesen fogadott minket, beszélgetett velünk az emlékezetes Katalin-napokon, amelyeket hagyomány szerint megtartottunk azután is, amikor már nem dolgozott a könyvtárban.

Nagyon fognak hiányozni ezek a beszélgetések! És te is nagyon fogsz hiányozni. Kati...

*Okuljatok mindannyian e példán.
Ilyen az ember. Egyedüli példány.
Nem élt belőle több és most sem él,
s mint fán se nő két egyforma levél,
a nagy időn se lesz hozzá hasonló.*

*Nézzétek e főt, ez összeomló,
kedves szemet. Nézzétek, itt e kéz,
mely a kimondhatatlan ködbe vész
kővé meredve,
mint egy ereklye,
s rá ékírással van karcolva ritka,
egyetlen életének ősi titka.*

(Kosztolányi Dezső: Halotti beszéd)

Magyarné Fekete Katalin

**Hajdu Géza
(1926–2007)**

Hajdu Gézára emlékezik a volt kolléga és a tanítvány.

Meghalt Hajdu Géza.

Létezésünk e megfjejtethetlen állomásáról annyi szó elmondatott, s annyszor leíratott, hogy a kívülről csak közömbösséggel vegyes csodálkozással kérdezhet vissza: és hogyan?

Hosszan szenvedve, megszenvedve helyettünk is.

Mert ez nem adatik meg mindannyinknak, ez – a kiválasztottság jele. Távolról csak az elborzasztó szenvedés riaszt, De a közelebb állónak közvetlenebbül kell szembesülnie a búcsúzó kar megtört lendületével, a figyelmeztető üzenettel. Üzenet az itt maradónak, hogy földi életének percenkénti gazdagodását visszafordít-

hatatlan veszteségek szegélyezik. Hogy aki életünknek egy részét is jelentette, annak elvesztésével mi újabb lépést teszünk az ismeretlen felé. Különösen nehéz annak elvesztésével szembesülni, akinek életszeretét rejtetten, de gyakorta nagyon valóságosan is – nap mint nap – tapasztalhattam kollégaként. Kollégaként, boldogult ifjúkoromban Móra Ferenc hajdan volt Tisza-parti Tudásmetropoliszában, a Somogyi-könyvtárban. Ott, ahol – talán nem maradok egyedüli emlékező – létrejött egy „sohasemvolt–sohasemlesz”-műhely, a megyei módszertani osztály. Ott, ahol létrejött egy műhely, a tudás, az egymás segítése és a barátság nemes veretével. Ahol Géza pástorolta nemcsak a szűkebb, megyejáró „bandázókat” (Ani néni, Rozi, Kati, Zsuzsa és a többiek), de a tágabb könyvtárosi közösséget, falvak, városok Marijait, Ancijait, Lacijait. Ő ezt a pástorbotot suhintásra nem használta. Sohasem volt fölényes, kioktató. Ha éppen kért vagy javasolt, azt kedves, bocsánatkérő mosoly kíséretében tette. E humánus, szerény habitus inkább segítette a mindennapi munkát, az évkezdeti statisztikai büvészmutatványoktól a nagy szakmai–irodalmi rendezvényekig: az alaposan végiggondolt koncepciót gondos és pontos végrehajtásnak kellett követnie. A következő példa érzékletesebben világíthatja meg személyiségét: a megye könyvtárosai számára szervezett tanulmányutak forgatókönyvei és maga a megvalósulás. Úgy sohasem keltünk útra, hogy előtte kétnapos” bejárással” ne készítsük elő. Ahol persze volt vér és könny, munka és „kacagás”. Hajdu Géza alapossága mellett az igényesség, a közvetlen emberi melegség – de persze a mulatni tudás is – hozzájárult ahhoz, hogy sokak emlékezetében éljen felejthetetlen élményként egy-egy síktáji, domb-sági vagy hegyvidéki barangolás. Vezetőként a másféle egyéniséget, az övétől eltérő gondolkodásmódot biztatta, segítette és elismerte. S ha tehetett, megvédte a nemtelen támadásoktól. A '80-as évek elején a felnőtt olvasótáborok születésének forrongó pillanataiban a tiltásig jutó országos támadások a mi osztályunkat is elérték. S hogy nekem tellett még jó pár évre, azt Neki (is) köszönhettem.

Géza 80. születésnapjára és január 11-ei temetésén megjelentek sokasága, és az önkéntesen megnyilatkozók (főnök, kolléga és tanítvány) szavaiban az örömműnnp, majd a búcsú gyászán átfénylött a szeretet és az elismerés. Talán Domonkos Laci nyugdíjas könyvtárigazgató barátunk fejezte ki legfájdalmasabban a múltó időt: Géza „archaikus” alakjában még hiába keresnénk a mai életünket elborító szenvedélyes arcraborulást a „disznófejű Nagyúr” előtt. Több évtizedes munkálkodását – a tanárkodásban, a tudományosságban s a könyvtári praxisban – nem méltatlan, mögöttes politikai vagy más haszonérdekek vezérelték: maga szeretett volna mások hasznára lenni.

* * *

Nehéz a gondolatokat megfogalmazni akkor, amikor az idő rövidege szinte összemossa az ünnep meghitt pillanatait és a veszteség okozta fájdalmat. Nemrég még Hajdu Géza 80. születésnapjáról számoltunk be e lap hasábjain, most az emlékezés okán kell az írással élnünk. Szeretett kollégánk, a tanár úr a múlt év utolsó napján elhagyott bennünket. Fájó, hogy már nem köszönthette az új évet, amely elé még oly sok teendővel nézett. Betegsége azonban minden addigi erejét felemésztette.

Az ELTE BTK magyar–könyvtár szakát végezte el. Szakmai gyakorlata, teljesítménye közül kiemelkedik, hogy előbb Hódmezővásárhelyen a Csongrád Megyei Könyvtár igazgatóhelyettese, majd a Somogyi-könyvtár osztályvezetője, igazgatóhelyettese volt. Végül megbízott igazgatójaként vonult nyugállományba 1990-ben. Ez azonban korántsem jelentette azt, hogy pihenni tért. Szakmai igényessége továbbhajtotta mind a kutatói, mind az oktatói pályán. A Könyvtártudományi Tanszéken óraadóként a könyvtárban, a dokumentumismeret, az olvasókörök története című tárgyakat oktatta elhivatottsággal. Hallgatóit a pontos munkavégzésre, becsületességre ösztönözte. Jellegzetes határidőnaplója mindig vele volt az órákon és megbeszéléseken egyaránt, amelybe mindig följegyezte az őt érdeklő információkat, teendőket.

Kutatási területei közül kiemelkedett a nyomdászat- és könyvtártörténet, az olvasókörök, a társadalmi egyesületek, a szakmódszertan, az olvasáskutatás, a képzés, a kritika és az irodalomtörténet. Közel 190 írása jelent meg. Kitüntetései sorában az utolsót – a Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztjét – éppen 80. születésnapjára vehette át. Külön említésre méltó azon szakmai szervezetek sora, amelyekben és amelyekért aktívan tevékenykedett: Csongrád Megyei Könyvtáros szerkesztője, 1969–1993; Egyesületi Élet szerkesztője, 1988–1991; Csongrád megyei szakfelügyelő, 1979–1989; Magyar Könyvtárosok Egyesülete megyei szervezetének elnöke, 1978–1990; Csongrád megyei Könyvbarát Bizottság vezetője; Bod Péter Társaság tagja; Olvasókörök Szövetségének első, majd örökös elnöke.

Az életpálya részleteit ismertettük a születésnap ünnepség kapcsán, most már a szellemi örökség további ápolása a feladatunk. Ennek megvalósulása többértű. hiszen a Bibó-hagyaték, valamint a módszertani tevékenységhez kötődő dokumentumok, fotók digitalizálása komoly műhelymunkát teremtett a Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar Könyvtártudományi Tanszékén. Továbbfolytatjuk az olvasókörök történetének oktatását és kutatását, a megjelent írások számbavételét, valamint a tanszéken készült hasonló témájú írások adatbázisának építését is. Mindezt igyekszünk úgy tenni, ahogy ő kapott, gyűjtött, gondozott emlékeket, majd az utolsó évében gondosan rendszerezve családtagjaira, kollégáira, barátaira hagyta. Személyesen nekem is kijelölt és megerősített egy már megkezdett utat akkor, amikor Kovács Máté óráin és óráihoz készített vázlatait, füzeteit adta át nekem. Mindenki kapott tőle valamit. Hálásak vagyunk érte.

Baricz Zsolt–Patkósné Hanesz Andrea